Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Sfântul Inochentie,
Arhiepiscopul Odessei

Omilii la rugăciunea *Doamne și Stăpânul vieții mele...*

Traducere din limba rusă:
Denis Chiriac

EDITURA EGUMENIȚA
2019

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Cuvânt în miercurea din prima săptămână a Postului Mare 5

Cuvânt în vinerea din prima săptămână a Postului Mare 15

Cuvânt în miercurea din săptămâna a doua a Postului Mare 25

Cuvânt în vinerea din săptămâna a doua a Postului Mare 39

Cuvânt în miercurea din săptămâna a treia a Postului Mare 51

Cuvânt în vinerea din săptămâna a treia a Postului Mare 61

Cuvânt în miercurea din săptămâna a patra a Postului Mare 71

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Cuvânt în vinerea din
săptămâna a patra a Postului Mare 81

Cuvânt în miercurea din
săptămâna a cincea a Postului Mare 89

Cuvânt în vinerea din
săptămâna a cincea a Postului Mare 99

Cuvânt în miercurea din
săptămâna a şasea a Postului Mare 109

Distribuție:
S.C. Egumenița S.R.L.
tel./fax: 0236-326.730
e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Traducerea s-a realizat după originalul în limba rusă:

Архиепископ Инокентий Борисов,
Молитва Святого Ефрема Сирина.
Бечеды на Святую Четыредесятницу,
Университетская Типография, Харьков, 1844

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
INOCHENTIE, sfânt
Omilii la rugăciunea Doamne și stăpânul vieții mele... / Sfântul Inochentie al Odessei ; trad. din lb. rusă de Denis Chiriac. - Galați : Egumenița, 2019
ISBN 978-606-550-339-7

I. Chiriac, Denis (trad.)

2

Cuvânt în miercurea din prima săptămână a Postului Mare

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert depărtează-l de la mine! Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, robului Tău.

Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin!

Fraților, nu în mod întâmplător această rugăciune a fost rânduită în Sfântul și Marele Post, fiind repetată la fiecare slujbă de mai multe ori. Fără de îndoială că Sfânta Biserică a făcut aceasta deoarece, cu toate că rugăciunea aceasta este scurtă, ascunde în sânul ei un tezaur măreț de gânduri și simță-

Libris.ro

minte sfinte, punându-ne în față cu multă limpezime nevoile noastre duhovnicești.

De aceea, vom urmări intenția Sfintei Biserici și folosul nostru sufletesc, dacă vom face din această rugăciune obiectul discuțiilor noastre și vom analiza fiecare cerere a ei în parte. Astfel, în fața noastră vor apărea o serie întreagă de virtuți sfinte cu care trebuie să ne înfrumusețăm sufletul, dar și o mulțime întunecată de păcate și de patimi de care ar trebui să ne păzim inima.

Probabil că nu mai este nevoie să vă aduc aminte că aceasta este rugăciunea Sfântului Efrem Sirul. În plus, menționez că Sfântul Efrem face parte din numărul marilor nevoitori care au înfrumusețat Biserica Creștină Primară. Sfântul Efrem a fost om după trup, dar înger după duh și după măsura desăvârșirii.

Sfântul Efrem a părăsit lumea din anii tinereții sale și s-a sălășluit în pustie, unde îndelunga petrecere fără povățuitori l-a făcut învățător al Răsăritului și luminător al lumii creștine. Subiectul preferat al meditațiilor și al învățăturilor sale a fost mereu pocăința.

Sfântul Efrem a fost pentru Biserica Siriană, din care făcea parte datorită locului său de viețuire, de toate: și învățător al credinței, și mustrător al păcatelor, și hrănitor duhovnicesc în vreme de foamete, și doctor făcător de minuni, și vindecător de boli, și ocrotitor de eretici și de păgâni.

Respectul general pentru aceste virtuți a făcut ca învățăturile acestui Sfânt Ascet să fie citite în biserici imediat după lectura Sfintei Scripturi, încă de pe când era în viață Sfântul.

Dintr-o asemenea minte și inimă a izvorât această rugăciune pe care intenționăm să o analizăm: dintr-o minte luminată de Dumnezeu și dintr-o inimă înflăcărată de iubirea de Dumnezeu și de aproapele; o inimă curățită cu desăvârșire și sfințită de har.

Și în rugăciunea sa Sfântul Efrem este la fel de simplu și de firesc, după cum au fost sufletul și viața sa. El s-a rugat, și ne cheamă și pe noi toți să ne rugăm Domnului. În primul rând, ca să îndepărteze de noi patimile păgubitoare de suflet, iar în al doilea rând, ca să ne trimită în locul lor virtuțile plăcute lui Dumnezeu, știind bine că nici patimile nu se vor îndepărta, dar nici virtuțile nu vor veni fără ajutorul special al puterii lui Dumnezeu.

Sentimentul neîncrederii în puterile proprii, atunci când vine vorba de lucrarea mântu-

Libris.ro Respect pentru oameni și cărți

irii şi de necesitatea de a invoca în ajutor harul lui Dumnezeu, reprezintă trăsătura distinctivă a moralității creştine. Un păgân îngâmfat spunea următoarele: „Zeii să-mi dea cinste, bogăție şi sănătate, iar virtutea o voi dobândi singur". Dar de ce avea această îngâmfare păgubitoare? Din pricina faptului că un păgân nu cunoaşte bine alterarea firii omeneşti din pricina păcatului şi nici neputința ei duhovnicească. Nu înțelege esența virtuții însăşi, limitându-se la doar a fi cinstit la arătare.

Or, creştinul luminat de lumina Evangheliei, dimpotrivă, vede cu claritate că omul căzut nu poate singur nici să gândească, nici să săvârşească ceva cu adevărat bun, deoarece păcatul şi răul au pătruns atât de adânc în sufletul nostru, încât au pus stăpânire pe însuşi izvorul gândurilor şi sentimentelor. Pe de altă parte, vede limpede de asemenea de ce este nevoie ca virtutea să fie cu desăvârşire curată şi plăcută nu doar ochilor omeneşti, ci şi ochilor lui Dumnezeu, şi că, pentru aceasta, are nevoie nu numai de aspectul exterior şi spectaculos al virtuții – care adesea acoperă mândria ascunsă şi interesul propriu –, ci de iubirea sinceră a binelui, de ascultarea desăvârşită a voii lui Dumnezeu şi a legii conştiinței, dând la o parte toate interesele iubirii de sine.

Creştinul le cunoaşte pe toate acestea şi, văzând în sine imposibilitatea de a se elibera cu forțele proprii de veninul păcatului, de a dobândi cu puterile lui virtutea atât de curată şi de desăvârşită, cade cu smerenie în fața tronului harului strigând: *Doamne şi Stăpânul vieții mele, duhul trândăvii, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire şi al grăirii în deşert depărtează-l de la mine. Iar duhul curăției, al duhului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-l mie, robului Tău.*

Dacă Tu, Cel atotbun şi atotputernic, nu vei zdrobi abisurile necuprinse ale răului care s-a cuibărit în mine, atunci, cu toate eforturile mele, acestea vor izvorî veşnic în mine şiroaie de gânduri şi fapte rele, înecând sufletul şi inima în necurăție. Dacă Tu Însuți, Cel atotsfânt şi drept, nu mă vei povățui pe calea adevărului şi a dreptății şi nu vei întări pe piatra poruncilor Tale paşii mei tremurânzi, mă voi împiedica şi voi cădea veşnic, voi avea mereu numai intenția de a veni la Tine, dar nu mă voi mişca din loc; cu atât mai mult, nu voi realiza scopul dorit care mi-a fost rânduit dinainte de iubirea Ta preaînțeleaptă.

Libris.ro Respect pentru oameni și cărți

Fraților, nu putem să nu atragem atenția chiar și la expresia pe care a folosit-o Sfântul Efrem în rugăciunea lui. Îl roagă pe Domnul nu doar ca să-i fie dezrădăcinate patimile și să-i fie dăruite virtuțile, ci ca să fie eliberat și de duhul acestor patimi, iar în locul lor să-i fie trimis duhul virtuților. Așadar, oamenii duhovnicești văd în toate duhul, în timp ce oamenii trupești văd adesea numai trupul, chiar și în cele duhovnicești!

Dar ce numește Sfântul Efrem duhul patimilor și duhul virtuților? Este oare vorba de ceea ce numim de obicei patimă sau virtute? Ori este vorba de ceva mai mult?

Nu vom greși dacă vom spune că Sfântul Efrem, rugându-se să fie alungat de la el duhul trândăviei, al akediei și al iubirii de stăpânire, primind darul duhului curăției și al smeritei cugetări, avea în vedere de fapt niște duhuri reale. În primul caz, pe duhurile întunericului și rele, iar în al doilea, pe cele bune și purtătoare de lumină.

După învățătura Sfintei Scripturi, omul este mereu între două lumi: lumea de sus, luminoasă și cerească; și lumea de jos, întunecoasă și diavolească. Și prima, și cea de-a doua lume acționează asupra lui neîncetat, ducând între ele un război pentru sufletul omului.

Lumea îngerească lucrează asupra omului prin faptul că îl ocrotește, îl susține și îl întărește pe calea pocăinței și a virtuții, insuflându-i gânduri și sentimente bune, dându-i putere și tărie duhovnicească. Iar lumea demonilor lucrează prin faptul că se străduie să-l abată pe om de pe calea sfinteniei, să-l țină în robia patimilor, insuflându-i în suflet și în inimă tot ceea ce este necurat și neplăcut lui Dumnezeu.

Nu este un lucru uimitor dacă fiecare virtute are un duh netrupesc curat care, din preaplinul puterii acestei virtuți în el însuși, devine un îndrumător special pentru omul care caută să dobândească virtutea respectivă. Nu este uimitor nici dacă fiecare patimă are un duh al întunericului care, de asemenea, din preaplinul puterii acestei patimi în el însuși, devine împreună lucrător al oamenilor păcătoși, în ceea ce privește patima respectivă. Pe aceste duhuri, ca pe niște începători-căpetenii ai binelui și răului, le vede acest om al lui Dumnezeu cu ochiul lui luminat de har, rugându-se Domnului să-i trimită duhurile luminate ale virtuții și să-i îndepărteze pe îngerii întunecați ai păcatului.

Libris.ro Respect pentru oameni și cărți

În plus, fiecare virtute, pe cât de curând se întăreşte în om, şi fiecare patimă, pe cât de repede pune stăpânire pe el, îl fac după cum sunt ele însele, după duhul lor şi după chipul lor. Duhul virtuții este mai puternic şi mai luminos decât virtutea însăşi, dar şi duhul patimii este mai întunecat şi mai rău decât patima însăşi.

Dar cum apare în suflet duhul acesta? La fel ca şi în lumea creată. Umpleți camera cu nişte lucruri şi lăsați-le acolo pentru o perioadă îndelungată. În cameră se va crea duhul acestor lucruri, astfel încât dacă veți scoate lucrurile afară, duhul lor va rămâne acolo pentru mult timp. Dacă veți umple camera de lucruri plăcut mirositoare, va rămâne mirosul plăcut, iar după cele cu miros greu, va rămâne un miros neplăcut. La fel se întâmplă şi cu orice virtute sau patimă. În sufletul omului se întăreşte fie duhul virtuții care predomină, fie duhul patimii preferate.

Cine în decursul Sfântului Post s-a nevoit să postească fără de lene, la acela rămâne duhul postului şi după terminarea zilelor de postire, făcându-l să fie cu trezvie şi înfrânare în toate. Şi, dimpotrivă, cine în decursul zilelor de post s-a dedat la mult lux şi la iubire de plăceri, din acela Sfântul Post nu poate deodată

să alunge duhul senzualității şi al desfătărilor trupeşti, aşa că omul va fi tulburat de amintiri şi de gânduri trupeşti atât în mijlocul preocupărilor duhovniceşti, cât şi în momentele cele mai sfinte.

În general, războiul duhovnicesc cu duhul patimii este mult mai greu decât lupta cu patima însăşi. Patima poate fi lăsată într-un moment, dar duhul patimii nu te va părăsi curând. Trebuie să lupți mult, să te nevoieşti şi să rabzi îndelung ca să te eliberezi de ea.

Fără de îndoială, pe toate acestea le are în vedere Sfântul nevoitor al lui Hristos şi, din pricina aceasta, Îi cere Domnului eliberare completă de rău şi curățire desăvârşită a trupului şi duhului lui, distrugerea deplină a toată frământătura (cf. *Romani* 11, 16; I *Corinteni* 5, 6; *Galateni* 5, 9) păcatului din firea sa.

Urmându-l pe Sfântul Efrem Sirul, să nu ne oprim nici noi, fraților, la doar curățirea superficială a sufletelor noastre, prin spovedirea faptelor văzute rele şi neplăcute lui Dumnezeu. Căci la ce foloseşte tăierea ramurii, dacă rămâne rădăcina răului? Oare este înțelept să omori un şarpe mare în timp ce zece şerpi mai mici sunt gata să-i ia locul?

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Înarmați fiind cu râvna de Dumnezeu şi însetați de mântuirea noastră, să pătrundem până la originea răului din sufletul nostru şi să ne străduim să distrugem izvorul lui cu desăvârşire. Acest lucru ar fi cu neputință pentru noi înşine, dar avem harul atotputernic al lui Dumnezeu, în fața căruia toate sunt deschise, descoperite şi cu putință.

Dacă cu rugăciune sârguincioasă vom coborî harul acesta în sufletul nostru, îi vom încredința inima noastră, îl vom lăsa să lucreze neîmpiedicat în noi şi să ne vindece bolile, atunci bezna întunericului şi a răului, care ne luptă, se va da la o parte şi se va arăta uscatul – mergerea după poruncile lui Dumnezeu; va străluci asupra noastră lumina feții lui Dumnezeu, se va zidi în noi inimă nouă, se va înnoi duhul drept. Iar noi ne vom întoarce la bunătatea, nevinovăția şi dreptatea de mai înainte, originară, care să rămână cu noi toți, prin harul lui Hristos! Amin.

Cuvânt în vinerea din prima săptămână a Postului Mare

Doamne şi Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei depărtează-l de la mine!

Ne-am fi putut aştepta ca marele nevoitor al lui Hristos să-şi înceapă rugăciunea prin cererea de a-i fi îndepărtată de la el oricare altă patimă, numai nu trândăvia. Căci trândăvia, în accepțiunea noastră, nu este ceva prea important şi periculos. Unii chiar au tendința să o creadă stare de invidiat. Dar omul lui Dumnezeu priveşte lucrurile altfel. El vede în trândăvie primul duşman al mântuirii lui. De aceea I se roagă mai întâi de toate Domnului să-l elibereze de duhul trândăviei.

Dar ce face rău omul trândav, de vreme ce nu face nimic? Tocmai faptul că nu face nimic,